

Jelky András

Életének kalandos történetét bizonyos szempontból máig homály fedi. Az bizonyos, hogy élt, az azonban kétséges, hogy valódi életéhez mennyit szőtt hozzá az írói képzelet. Az életét feldolgozó mű először **1779**-ben jelent meg németül. Mai formájában Hevesi Lajos írta meg **1872**-ben.

A história szerint Jelky András Baján született 1730. július 30-án. (A Bajai Belvárosi Plébánia anyakönyvi bejegyzése szerint viszont 1738. április 20-án) Az akkor még szegény szabólegény Bécsbe indult ottani bátyához, hogy annak ajánlólevelével egy híres párizsi szabónál kapjon munkát. Párizsba azonban már nem jutott el, mert 1754-ben Erlangenben porosz verbunkosok fogták el, akiktől később ugyan megszökött, de Rotterdamban csavargásért ismét vasra kerül és egy Kelet-Indiába tartó portugál hajóra, a Sirályra vitték. A Sirályt egy Algír kalózhajó fogja el így került Jelky Afrikába, mint rabszolga. Gazdájára jól bánt vele, míg rosszakarója meg nem rágalmazta. Ezután menekülni kényszerült Afrikából. Egy portugál hajóskapitány mentette meg az életét és vitte a

kínai Makaó kikötőjébe. Szerencsétlenségére itt is bajba került mikor nem hajolt meg az utcát járó mandarin előtt, aki büntetésül rabszolgaságba vetette. Rövid időn belül sikerült megszöknie és eljutnia a szintén kínai Kanton város holland kereskedőtelepére.

Itt katonának állt, majd rövidesen Batáviába (ma Dzsakarta néven Indonézia fővárosa) a holland gyarmatvárosba vezényelték. Élete innentől kezdett szerencsésebb fordulatot venni. Hadnaggyá léptették elő és egy kisebb csapattal Ceylonba küldték, hogy verje le a helyi lázongást. Feladatát sikerrel elvégezve jutott el Ternate szigetére, mely a Fűszer-szigetekhez tartozik, s akkoriban a Holland-indiai Kereskedő Társaság kezében volt. A szigetek pápuai lakosairól az a hír járta, hogy emberevők. Feladata ezen a szigeten egy szerződés megkötése volt a helyi törzsfőnökkel, mely szerint csak a holland kereskedőknek biztosít fűszernövényeket. A környező szigeteket járva társaival ismét fogságba esik. A történet szerint társait mind megették a vad pápuák ő is csak szerencséjének köszönheti megmenekülését. Történt ugyanis, hogy a főnök szép leánya Kvanga, szerelmes lett Jelkybe, s fivérei segítségével megszöktette.

Egy elhagyott szigetre menekültek ahol hónapokig éltek együtt. Egy arra járó hajó vette fel őket, ám az úton Kvanga egy betegségben meghalt. Jelky a lány fivéreivel tért vissza Batáviába ahol hősnek kijáró tisztelettel köszöntötték az **50** éves kalandort. Batáviában barátja Parra kormányzó segítségével **szabó műhelyt** nyit Sequin kereskedő házában, majd feleségül veszi Herta Sequint a kereskedő lányát.

Tettei elismeréseként a **holland kormány japán nagykövetnek** nevezte ki. Feladata nem volt könnyű mivel Japán akkoriban igen zárkózott ország volt, de a hollandoknak szükségük volt erre az óriási kereskedelmi piacra. A kitűzött célokat itt is sikeresen teljesítette. **1772**-ben hirtelen betegség következtében meghal szeretett felesége és rövid időn belül barátja Parra kormányzó is. Innentől rátört a honvágy és **1776**-ban Európa felé vette az irányt. **1777.** augusztusában szállt partra Amszterdamban ahonnan tovább utazott Bécsbe bátyjához. Amikor II. József hírét vette, hogy Jelky András Bécsben van, magához rendelte kihallgatásra, hogy számoljon be kalandos életéről. Fel is ajánlotta neki, hogy a birodalom diplomatája legyen, de Jelky ezt fáradtságára hivatkozva visszautasította. **Érdemei elismeréseként a király arany éremmel jutalmazta.**

1778-ban Bécsből Budára ment öccséhez és itt is telepedett le ismét megházasodott és egy fiúgyermek boldog apja lett. **5** évvel hazatérte után, **1783.** december **6**-án tüdővészben halt meg.

